

Asia: VN/27347/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle Ilmastorahasto Oy -nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä

Lausunnonantajan lausunto

Yleistä lausuttavaa esityksestä?

Ilmastorahaston näkemyksen mukaan hallituksen esitys Ilmastorahastoa koskevasta laista on huolellisesti valmisteltu ja erittäin tärkeä.

Ilmastorahaston tarkoituksena on edistää ilmastonmuutoksen torjumista, teollisuuden vähähiilisyyden vauhdittamista ja digitalisaatiota Suomessa. Yhtiö katsoo, että erityistehtävä ja toiminnan tarkoitus on selkeästi kuvattu hallituksen esityksessä, mukaan lukien yhteiskunnallisten vaikutusten ensisijaisuus päätöksenteossa. Perusteluiden alkuosaan liittyen yhtiö toteaa, että pykälässä sekä säännöskohtaisissa perusteluissa määritelty toiminnan tarkoitus on luonteeltaan kauaskantoinen ja pitkäjänteinen, jolloin erityistehtävän toteuttaminen ei ole sidottu ainoastaan yksittäisen hallitusohjelman tavoitteiden toteuttamiseen.

Toistaiseksi yhtiön käytettävissä ei ole valtiontueksi laskettavia rahoitusinstrumentteja. Mahdollisuus valtiontukien hyödyntämiseen jatkossa edesauttaisi sellaisten hankkeiden tukemista, jotka ilman Ilmastorahaston mukanaoloa eivät toteutuisi lainkaan, toteutuisivat pienemmässä mittakaavassa tai myöhäisemmässä vaiheessa. Valtiontukien hyödyntäminen voi näin ollen edistää Ilmastorahaston tarkoituksen toteuttamista. Erityisen tärkeänä ja kannatettavana Ilmastorahasto pitää sitä, että lakiesitys mahdollistaa valtiontueksi laskettavien asymmetristen rahoitusehtojen hyödyntämisen, mutta ei velvoita yhtiötä hyödyntämään niitä.

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista?

-

Lausuttavaa säännöskohtaisista perusteluista?

Hallituksen esityksessä on kuvattu yhtiön tarkoitus, tehtävä ja organisaatio selkeästi ja yhdensuuntaisesti yhtiön toimiohjeen kanssa. Se, että laki mahdollistaa Ilmastorahastolle laajan keinovalikoiman rahoituksen toteuttamiseen, tukee yhtiön tarkoituksen toteuttamista.

Yhtiön toiminnan ohjaamisesta hallituksen esityksessä todetaan, että työ- ja elinkeinoministeriö voisi antaa yhtiölle toimeksiantoja, jotka ovat tarpeen yhtiölle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Tästä osin Ilmastorahasto esittää vielä arvioitavaksi, olisiko lainkohdan perusteluissa mahdollista avata toimeksiannon antamisen dokumentaatiota, prosessia ja reunaehdoja tarkemmin. Omistajan selkeä ja dokumentoitu toimeksianto on edellytys sille, että yhtiö voi kaikissa tilanteissa toimia tehokkaasti, läpinäkyvästi ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Yhtiön taloudellisista toimintaperiaatteista hallituksen esityksessä todetaan, että yhtiölle on varattu vuoden 2020 seitsemännessä lisätalousarviossa 300 miljoonan euron siirtomääräraha, jossa on kyse tuottoa edellyttävästä finanssisijoituksesta. Perustelujen mukaan kyseistä siirtomäärärahaa ei siten voida käyttää yhtiön valtiontukitoiminnassa, vaan se tulee kohdentaa markkinaehtoiseen toimintaan. Ilmastorahasto esittää harkittavaksi, onko tämän päätetyn määrärahan käyttötarkoitusta tarkoituksenmukaista ohjata hallituksen esityksen vaiko muun omistajaohjauksen keinoin. Sikäli jos käyttö määritetään osana hallituksen esitystä, ehdotetaan harkittavaksi, voisiko ohjauksen muotoilla siten, että se ei edellyttäisi yhtiötä eriyttämään kirjanpitoaan juuri kyseisen 300 miljoonan euron määrärahan osalta. Tehokkaan ja yhtenäisen kirjanpidon ja varojen hallinnoinnin näkökulmasta sama lopputulos voitaisiin saavuttaa esimerkiksi edellyttämällä, että määrärahan maksatuksen jälkeen Ilmastorahaston tulee varmistua kulloisellakin ajanhetkellä siitä, että sen varoista yhteensä vähintään 300 miljoonaa euroa on kohdennettuna markkinaehtoiseen sijoitustoimintaan ja varainhoitoon. Tämä toisi joustavuutta yhtiön käytännön toimintaan ja helpottaisi asian seuranta ja raportointia.

Pykälän kahdeksan perusteluihin liittyen yhtiö toteaa, että Ilmastorahaston rahoituksen keskeisenä ominaispiirteenä on useamman maksuerän kautta toteutuva rahoitus, jossa rahoitussopimukseen kuuluu virstanpylväitä, joiden toteutuminen on ehtona seuraavan maksuerän maksulle. Sikäli jos yhtiössä otettaisiin käyttöön laissa kuvattuja asymmetrisiä rahoitusehtoja, olisi varsin todennäköistä, että niissäkin kannattaisi sopimusperusteisesti soveltaa ehdollisia maksuposteja. Sikäli jos maksatuksen keskeytyksen syy olisi rahoitussopimuksessa sovitun maksuehdon toteutumattomuus, maksatuksen keskeytys ei Ilmastorahaston käsityksen mukaan sisältäisi merkittävää julkisen vallan käyttöä. Yhtiö ehdottaa tarvittaessa lisäämään täsmennyksen aiheesta perusteluihin.

Ilmastorahasto pitää hyvänä sitä, että yhtiön toimintaperiaatteista on säädetty selkeästi ja kattavasti. Perusteluista ilmenee hyvin yhteiskunnallisen ja ympäristöllisen vaikuttavuuden merkitys ja painoarvo yhtiön rahoituspäätöksissä, mikä korostaa toiminnan tarkoitusta sekä erottaa Ilmastorahaston muista toimijoista.

Muut huomiot?

-

Ruuskanen Sanna
Ilmastorahasto Oy